

ՀԱՅ ԷԼԵՐ

— + —

Այս քնդհանուր տնտեսական տակ պիտի հը-
րատարակենք «Անահիտ»ին մէջ Հայոց հին
ֆեոդալային կարգ մը արտադրութիւնները, որոնք
դեռ մեծ մասամբ ձեռագործներէն զուրա չեն ե-
լած եւ անմանօթ են մեր հասարակութեան :
Իրենց պատմական ու կրօնական երկատիրու-
թիւններն զատ, մեր նախնիք մեզի թողած
են անհամար քանաստեղծութիւններ, եկեղե-
ցական տաղեր, խորհրդանշանական քերթու-
ածներ, սիրոյ կամ խնջոյքի երգեր, զրոյցներ
ու նկարազրութիւններ որոնց մէկ փոքր մա-
սը միայն հրատարակուած է մէկ քանի
ամսաթիւթներու մէջ ինչպէս եւ մէկ քանի
հատորներով («Քնար Հայկական», «Համով-հո-
տով», «Մանասայ», «Հայկեր» Արիստակէս Վ.
Տեղիկանցի, Կոստանդնուպի «Ժողովածու»-
ները, եւն) : Այդ բոլոր հրատարակութիւն-
ներն քնդհանրապէս «քանարաբան» զոյն
մը ունին. մեր հին քերթութեան այդ նշխար-
ներուն «գրական» նշանակութիւնը դեռ չէ
ըմբռնուած, չէ՝ արեւցոյցում ինչպէս որ
պատշաճ է եւ հարկաւոր. մեր արդի գրական
շարժումին մէջ անոնք չունին իրենց տեղը
զոր կրնային ունենայ, չեն ներգործած ազդե-
ցութիւնը զոր կոչուած են ներգործելու՝ երբոր
ճանաչուին ու տարածուին իբրեւ ամէն բանէ
առաջ «գրական» էջեր : Մենք պիտի հրատա-
րակենք անոնցմէ ամբողջ չափ մը, ընտա-
նաբով, առանց զբաղելու անոնց անտիպ կամ ար-
դէն տպուած ըլլալուն խնդրովը, զանոնք տա-
լով մեր ընթերցողներուն իբրեւ «Հայկական
բանաստեղծութեան էջեր» : Այդ շարքին մէջ
պիտի գնենք նաեւ, երբեմն, ժողովրդական
երգեր որոնք մինչեւ այժմ կենդանի պահուած
են Հայաստանի մէջ եւ որոնք շատր հին են ու
այս ձեռագործներու մէջ գտնուածներուն ժա-
մանակակից (ինչպէս որ ձեռագործներուն մէջ
կը գտնենք քերթութեանն ու երգեր որոնք
մինչեւ հիմա ժողովրդին բերանը կը պտտին),
եւ վերջապէս, աշխարհաբար թարգմանութիւն-
ներ նախնեաց դասական մատենագրութեան
հատորներ հատուածներու : Այդ հին երգերուն
ու քերթութեանն մէջ անշուշտ շատ քիչ
կարելի է գտնել, նիւթին տեսակէտով, «հայ-
կական» ինքնատուութիւն. Իփրիմով են, մէկ
քանի գլխաւոր ու միշտ յեղյեղուած կրօնա-
կան կամ աշխարհիկ մոթիֆներու շուրջը կը
գտնան անոնք : Եւ ձեւէն մէջ՝ յառախ
խառն ու անաշխակ, կը ցուցնեն թիւքանական,
ստորական ու մանաւանդ պարսկական քանաս-
տեղծութեանց ազդեցութիւնը. բայց անոնց մէջ
կանկոտներալ, բաւական բազմաթիւ, ուր բա-
նաստեղծական զգացման կամ քնարերգական
արտայայտութեան ճշմարիտ ինքնուրուշու-

թիւն մը կը յայտնուի որ ազգային խառնուածք
մը կը ներկայացնէ, եւ կամ հետաքրքրաշարժ
ցուցաբերութիւն մը մերային բարքերու,
ձգտումներու եւ մտաւոր ու բարոյական վի-
ճակներու : Մենք կը կարծենք որ մեր գրա-
կան նոր սերունդը, ուշադրութեամբ ուսում
նասիրելով մեր հայերեւելային քերթողական
հատուածները, կրնայ անոնց մէջ գտնել ոչ
միայն հին բարքերու, հին լիպուի եւ հին ոճի
ուսումնասիրութեան առարկայ մը, այլ եւ շա-
նեկան ու հարուստ միջոց մը մեր արդի բա-
նաստեղծութեան մէջ արեւելեան ու մասնա-
ւորապէս «ազգային» գրոյշմը ճոխացնելու(*) :
Ա. Զ.

—

Ա.

ՏԱՂ ԾՆՆԳԵԱՆ ՔՐԵՍՏՈՍԻ

—

Կայր Կոյսն է յայրին, կայր եւ երկնանայր .
Կամբ ծընանիլ զկեանս ազգի մարդկան :

Կոյսըն ծընանէր զկեանս ազգի մարդկան,
Կենասառու Փրկիչն զէակիցըն հօր :

Կայծակնատեսիլ կարմրացայտ ամպոյն
Կացեալ սին լուսոյ կանգնեալ է յերկնուստ :

Կարեւոր խմբիցն կանչեն է յերկնից,
Կենարար ծընաւ կեցուցիլ մարդկան :

Կերպ մի է հնդէն, կարգ մի է թըւէն,
Կանչեն առ հովիւն կարեւոր կոյմամբ :

Կոյսըն ծընանէր, կոյսըն ծընանէր,
Կոյսըն ծընանէր զէակիցըն հօր :

Կրկնեալ առ նոսա կրթական մտօք
Կարեւոր կերպիւ կանխեաց է բարձանց :

Կոչէր խորհրդով Կարապետին մայր,
Կաքաւէր կրքով կարեւոր պառան,
Կորուսեալն եւս կողպտեալ կենօք,
Կանգնեալ է վեր, կայր մօտ առ կուսին :

(*) Մեր հրատարակելիք կտորները քնդգրկեալուած
են վերնադիւրի և վերնադիւրի թիւթերեան վաճառքուն
գրադարանին ինչպէս եւ Բարեկի Ազգային Մատենա-
շարանին ձեռագործներէն :